

Голові разової спеціалізованої вченої ради
в Національному університеті «Київський
авіаційний інститут»
доктору наук з державного управління,
професору
І.М. Грищенко

РЕЦЕНЗІЯ РЕЦЕНЗЕНТА

доктора юридичних наук, доцента, професора кафедри національної безпеки та підприємництва Національного університету «Київський авіаційний інститут» **Кочерова Михайда Вікторовича**, на дисертацію Жиліна Сергія Вікторовича на тему: «Державне регулювання діяльності банківських установ в Україні в контексті формування інформаційного суспільства», поданої до захисту в разову спеціалізовану вчену раду Національного університету «Київський авіаційний інститут» Міністерства освіти і науки України на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування»

1. Актуальність теми дисертації, зв'язок із науковими програмами, темами. Перехід до інформаційного суспільства, цифрова трансформація економіки, воєнний стан в Україні та євроінтеграційні процеси об'єктивно зумовлюють необхідність перегляду традиційних підходів до державного регулювання банківської діяльності. Дисертація С.В. Жиліна виконана на перетині публічного управління, фінансового права та цифрової економіки, що відповідає сучасним міждисциплінарним тенденціям. Автор справедливо зазначає, що банківська система є не лише фінансовим, але й критичним інформаційно-комунікаційним елементом держави, а її регулювання потребує врахування нових викликів — від кіберзагроз до необхідності імплементації норм GDPR та директив ЄС. Обрана тема є безперечно актуальною, своєчасною та має виражене прикладне значення для відновлення та сталого розвитку України.

2. Наукова новизна та практична значущість результатів. Найбільш вагомим науковим результатом роботи є розроблена автором концептуальна модель державного регулювання банківської системи в умовах цифрової трансформації (рис. 3.1), яка, на відміну від існуючих фрагментарних підходів, комплексно поєднує інституційні компоненти (НБУ, законодавство, стратегія цифровізації), багатовимірні напрями регуляторного впливу (інституційний,

правовий, технологічний, ризиковий, інноваційний, соціальний) та конкретні інструменти (гармонізація норм, регуляторні «пісочниці», інтероперабельність).

Значним доробком є також уточнення понятійного апарату: автор пропонує власне визначення «державного регулювання діяльності банківських установ» через призму цілей, функцій, принципів та механізмів, що дозволяє відмежувати його від суміжних категорій публічного управління.

До новизни слід віднести і систематизацію чотирьох механізмів регулювання (нормативно-правового, адміністративно-організаційного, фінансово-економічного та інформаційно-моніторингового), які у взаємодії забезпечують цілісність регуляторного впливу.

3. Практичне значення підтверджене довідками про впровадження від АТ «КОМІНБАНК» та АТ «КРЕДІТ АГРІКОЛЬ БАНК», а також апробацією на міжнародних конференціях. Пропозиції щодо розширення переліку об'єктів критичної інфраструктури, укладання меморандумів як інструменту саморегулювання, створення банків фінансової інклюзії у прифронтових регіонах мають безпосередню цінність для органів державної влади та НБУ.

4. Структура та зміст дисертації. Робота складається зі вступу, трьох розділів (кожен з яких містить по три підрозділи), висновків, списку використаних джерел (301 найменування) та додатків. Обсяг основного тексту – 212 сторінок, що відповідає вимогам. Структура логічна та послідовна: теоретичні засади (розділ 1) – аналіз стану та проблем (розділ 2) – напрями вдосконалення (розділ 3). Особливої уваги заслуговує *другий розділ*, де автор на основі значного масиву статистичних даних (2022–2025 рр.) проводить комплексний аналіз динаміки активів, прибутковості, рівня NPL, достатності капіталу та операційної ефективності банків, виявляючи як позитивні тенденції, так і системні дисфункції. *Третій розділ* вирізняється конструктивністю: запропоновано не лише модель, а й конкретні шляхи гармонізації законодавства, розвитку регтех та суптех, інтеграції до SEPA.

5. Зауваження до дисертаційної роботи. Незважаючи на високий загальний рівень виконання роботи, слід висловити кілька критичних зауважень, які, однак, не знижують наукової цінності дослідження, але вказують на напрями подальших наукових пошуків автора.

1. Запропонована на рис. 3.1 модель державного регулювання є змістовною та логічною, однак вона не містить конкретних кількісних індикаторів оцінки ефективності. Автор визначає чотири очікувані ефекти (стабільність, інноваційність, довіра, інклюзія), але не наводить критеріїв, за якими можна було б верифікувати досягнення цих ефектів (наприклад, цільовий

рівень достатності капіталу, частка цифрових транзакцій, індекс споживчої довіри до банків, відсоток населення, що має доступ до банківських послуг у прифронтових зонах). Без таких індикаторів модель залишається декларативною, що ускладнює її впровадження в управлінську практику.

2. У роботі наголошується на необхідності імплементації директив PSD2, CRD IV, BRRD, GDPR, однак відсутній *системний порівняльний аналіз* конкретних норм українського законодавства та відповідних положень актів ЄС. Наприклад, не визначено, які саме статті Закону України «Про платіжні послуги» вже відповідають PSD2, а які потребують змін, із зазначенням конкретних розбіжностей. Також бракує аналізу нової Директиви NIS2 щодо кібербезпеки (2022-2555), яка є критично важливою для банківського сектору. Це знижує практичну цінність висновків для законотворчої діяльності.

3. Автор відносить до суб'єктів державного регулювання банківські установи та Асоціацію українських банків, однак у подальшому тексті роль цих суб'єктів у регуляторному процесі розкривається епізодично. Зокрема, у підрозділі 3.3 згадуються меморандуми як інструмент саморегулювання, але не пояснюється, чи пропонує автор надати їм юридично обов'язкової сили, чи вони залишаються добровільними рамковими угодами. Також не визначено, які функції можуть бути делеговані саморегулювним організаціям (наприклад, у сфері фінансового моніторингу чи стандартів обслуговування), а які повинні зберігатись виключно за НБУ. Це створює термінологічну та інституційну невизначеність.

4. Незважаючи на великий обсяг залучених статистичних даних (стор. 98–115), подекуди аналіз зводиться до констатації показників без глибокого виявлення причинно-наслідкових зв'язків. Наприклад, автором зафіксовано зростання прибутковості банків за рахунок операцій з депозитними сертифікатами НБУ та ОВДП, а не кредитування реального сектору (стор. 138–139). Однак конкретні механізми державного регулювання, які б переорієнтували банки на кредитування, подані фрагментарно лише на стор. 198–200, без обґрунтування того, чому ці механізми не спрацювали раніше. Крім того, надмірне пряме цитування нормативно-правових актів (стор. 112–114, 176–182) ускладнює сприйняття тексту; доцільніше було б винести частину цих положень у додатки або подати у вигляді узагальнюючих таблиць.

Висловлені зауваження мають переважно дискусійний та рекомендаційний характер і не стосуються принципових наукових результатів дисертації.

6. Висновок про дисертаційну роботу.

Вважаю, що дисертаційна робота здобувача ступеня доктора філософії Жиліна Сергія Вікторовича на тему «Державне регулювання діяльності банківських установ в Україні в контексті формування інформаційного суспільства» виконана на високому науковому рівні, є завершеним самостійним науковим дослідженням, містить обґрунтовані теоретичні положення та практичні рекомендації щодо вдосконалення державного регулювання діяльності банківських установ в Україні в умовах формування інформаційного суспільства.

Дисертаційна робота характеризується актуальністю теми, належним рівнем наукової новизни, теоретичною та практичною значущістю, логічністю структури, достатньою обґрунтованістю висновків і рекомендацій, а також дотриманням принципів академічної доброчесності. Сукупність одержаних результатів сприяє розв'язанню важливого науково-прикладного завдання у сфері публічного управління та адміністрування, пов'язаного з удосконаленням механізмів державного регулювання банківської сфери в умовах цифрової трансформації, воєнних викликів і європейської інтеграції України.

Дисертаційна робота за актуальністю, змістом, обсягом, науковою новизною, практичним значенням та рівнем оприлюднення основних результатів відповідає вимогам чинного законодавства України, що передбачені Порядком присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, а її автор – Жилін Сергій Вікторович – заслуговує на присудження ступеня доктора філософії в галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

Рецензент:
професор кафедри національної безпеки
та підприємництва КАІ,
Д.Ю.Н., доцент

Підпис

Михайло КОЧЕРОВ

Михайло Кочеров М.
секретар КАІ
Ірина Слабо